

1

Dit is het verhaal van Bob Burgess, een grote, stevig gebouwde man die in Crosby, Maine woont, en op het moment van schrijven is hij vijfenzestig. Bob heeft een groot hart, maar dat weet hij niet van zichzelf; zoals zovelen van ons kent hij zichzelf minder goed dan hij denkt, en hij kan zich onmogelijk voorstellen dat hij iets in zijn leven heeft dat het waard is om te worden opgetekend. Maar dat heeft hij wel, net als wij allemaal.

*

De herfst komt vroeg in Maine.

Al in de tweede of derde week van augustus kan het gebeuren dat iemand die vanuit de auto om zich heen kijkt in de verte een rode boomtop ziet. In Crosby begon het dit jaar bij de grote esdoorn naast de kerk, terwijl het nog niet eens half augustus was. Maar de boom begon al te verkleuren aan de kant die naar het oosten was gericht. Daar keken de mensen die hier al jaren woonden van op: ze konden zich niet herinneren dat deze boom ooit als eerste was verkleurd. Eind augustus was de hele boom niet eens meer rood, maar licht oranjegeel, zoals je kon zien als je afsloeg naar Main Street. En toen werd het september: de zomergasten keerden terug naar waar ze vandaan kwamen, en nu liepen er in Crosby een stuk minder mensen over straat.

Over het algemeen oogden de bladeren een beetje flets, en men nam aan dat dat kwam doordat het in augustus – en ook in september – zo weinig had geregend.

Een paar jaar eerder kwam je, als je vanaf de snelweg Crosby binnenreed, langs een autodealer, een donutzaak en een *diner*, en ook langs grote, bouwvallige houten huizen met op de veranda allerhande spullen zoals fietsbanden, plastic speelgoed, kapstokken en airco's die in geen jaren waren gebruikt, en in een van die huizen woonde een oudere man die Ricky Davis heette. Hij was dik en vaak dronken, en hij stond geregeld over de balustrade van zijn zijveranda geleund, met zijn broek op halfzeven, zodat zijn enorme achterwerk, met bilspleet en al, goed zichtbaar was voor iedereen die voorbijreed, en de mensen die dat voor het eerst zagen draaiden vol verbazing hun hoofd om beter te kijken. Maar toen had de gemeenteraad besloten om op die plek het nieuwe politiebureau te bouwen, en nu waren Ricky Davis en het huis waarin hij had gewoond verdwenen; het gerucht ging dat hij nu in de Hatfield Daklozenopvang woonde, vlak bij het oude kermisterrein.

Als je dan doorreed naar het centrum van Crosby, zag je aan Main Street een stukje van de weg af een groot bakstenen huis staan. Vanaf november, als het eerder donker werd doordat de klok achteruit was gezet, konden de weinige mensen die door de straat reden of aan de overkant langskuierden door de geelverlichte ramen naar binnen kijken, en misschien zagen ze dan Bob Burgess en zijn vrouw Margaret Estaver samen koken in de keuken, tot ze de gordijnen dichtdeden. Iedereen kende ze en zonder dat iemand zich er echt van bewust was, ging er van dat echtpaar dat daar midden in het centrum woonde een zekere geborgenheid

uit: Margaret was de predikant van de unitarische kerk, en ze had haar volgelingen. Bob had in zijn jongere jaren lange tijd als advocaat in New York gewerkt, maar dat werd hem niet aangerekend, waarschijnlijk omdat hij was opgegroeid in Shirley Falls, drie kwartier verderop; hij was bijna vijftien jaar geleden naar Maine teruggekeerd, toen hij met Margaret trouwde. Nog steeds nam hij af en toe strafzaken aan in Shirley Falls en iedereen wist dat hij daar nog een kantoor had, hoewel hij eigenlijk al met pensioen was. Bovendien – en hierover werd alleen gefluisterd – had Bob als kind een tragedie meegemaakt: hij had met de versnellingspook van de gezinsauto zitten spelen en toen was de auto de oprit van de familie Burgess afgerold; naar wat de mensen in Crosby ervan hadden begrepen, was de vader van Bob, die net was gaan kijken of er iets in de brievenbus zat, door de auto – en dus door Bob – doodgereden.

Olive Kitteridge, die negentig was en in het seniorencomplex Maple Tree Apartments woonde, kende dat verhaal over Bob Burgess en had altijd een zwak voor hem gehad – ze vond dat er een stille droefheid om hem heen hing, ongetwijfeld door dat trauma uit zijn jeugd. Van Bobs vrouw Margaret was Olive minder gecharmeerd. Dat kwam doordat Margaret predikant was en Olive niet van predikanten hield, behalve van Cookie, die het huwelijk tussen Olive en haar eerste echtgenoot Henry had voltrokken. Geweldige man, dominee Daniel Cooke. En geweldige man, Henry Kitteridge.

De pandemie was een moeilijke tijd geweest voor Olive Kitteridge – voor iedereen, natuurlijk – maar Olive had zich erdoorheen geslagen, dag in dag uit in haar appartementje in dat seniorencomplex, al dacht ze dat ze knettergek zou worden toen de bewoners niet meer in de eetzaal mochten

eten en hun maaltijden op hun kamer kregen. Aan het eind van dat eerste jaar kon ze, met haar vaccinaties en later met een booster, wel wat vaker naar buiten, en soms bracht iemand haar met de auto naar het centrum of naar het water. Maar het grootste probleem was dat Olives beste vriendin, Isabelle Goodrow, die twee deuren verder woonde, tijdens de pandemie een fikse smak had gemaakt en – alsof het allemaal nog niet erg genoeg was – was overgeplaatst naar ‘de overkant’, waar de verpleegafdeling zat. Nu stak Olive elke dag de rivier over om Isabelle de krant van A tot Z voor te lezen. Maar het was moeilijk geweest, en dat was het nog steeds.

In het uiterste puntje van Crosby, hoog op een klif met uitzicht over het (meestal) woelige water van de Atlantische Oceaan, woonde Lucy Barton, een vrouw die twee jaar eerder tijdens de pandemie met haar ex-man William New York City was ontvlucht, en ze waren niet meer teruggegaan. Dat riep gemengde gevoelens op, wat deels te maken had met de ingebakken terughoudendheid jegens New Yorkers, maar ook met de huizenprijzen die in Crosby de pan uit waren gerezen, juist door lieden zoals deze Lucy Barton, die hadden besloten hier te blijven, waardoor mensen uit Maine die hadden gehoopt naar een mooiere woning te kunnen verhuizen, er geen meer konden betalen. Lucy Barton was opgegroeid in een klein stadje in Illinois en had haar hele volwassen leven in New York gewoond; ze was zelfs nog nooit als zomergast in Maine geweest voordat ze met haar ex-man hier was komen wonen. Bovendien schreef Lucy Barton romans, en daar dachten de mensen zo het hunne van; al met al hadden ze liever gezien dat ze was teruggegaan naar New York, maar eigenlijk had niemand iets op haar aan te merken, en behalve tijdens haar

wandelingen langs de rivier met haar vriend Bob Burgess liet ze zich zelden zien. Al werd ze soms gesignaleerd als ze via de achterdeur van de boekhandel naar de daarboven gelegen kleine kantooruimte ging die ze huurde.

In de meeste etalages aan Main Street hingen briefjes met PERSONEEL GEZOCHT of VACATURES, en langs de kust moesten een paar restaurants sluiten omdat ze niet genoeg mensen konden vinden. Wat was er misgegaan? Er deden verschillende theorieën de ronde, maar eigenlijk kon je wel stellen dat de meeste inwoners van Crosby het niet wisten. Ze wisten alleen dat er een hoop was veranderd in de wereld. En de meeste mensen in Crosby waren oud, of bijna oud, wat al jaren opging voor de hele bevolking van Maine. Volgens sommigen was dat het probleem: dat er te weinig jongelui waren voor die banen. Anderen voerden aan dat niet alleen Maine te kampen had met personeelsgebrek, maar het hele land; sommigen meenden dat het te maken had met de opioïden crisis, dat mensen niet aan het werk mochten vanwege een positieve uitslag op de verplichte drugstest. En weer anderen stelden dat het lag aan de jongere generatie; zo had de zestienjarige kleinzoon van Malcolm Moody tijdens zijn driedaagse bezoek alleen maar zitten gamen op zijn iPhone. Wat deed je eraan?

Niets.

En toen, in oktober, spatte het bladerdak uiteen en daalde een sprenkeling van goud op de wereld neer. De zon straalde en overal wervelden gele bladeren; het was pure schoonheid. De dagen waren koud en 's nachts regende het, maar 's ochtends scheen de zon weer en hulde Crosby zich in de fonkelende glorie van de natuur. Soms onttrokken de laaghangende wolken plotseling de zon aan het zicht, en

het volgende moment dreven die wolken weer uiteen en leek het net of iemand een felle lamp had aangedaan en was de hemel weer felblauw, terwijl de gele en oranje bladeren zachtjes naar beneden zweefden.

*

Op een van die oktoberdagen was er een idee bij Olive Kitteridge opgekomen dat ze bijna een week liet bezinken voor ze Bob Burgess belde. 'Ik heb een verhaal dat ik aan die schrijfster, Lucy Barton, wil vertellen. Kun jij regelen dat ze een keer langskomt?'

Het was een verhaal dat steeds vaker door Olives hoofd speelde, en ze dacht – net als de meeste mensen – dat als ze haar verhaal aan een schrijver kon vertellen, het misschien ooit in een boek terecht zou komen. Olive wist niet of Lucy nou een beroemd schrijfster was of juist niet zo'n beroemd schrijfster, maar ze besloot dat dat niet uitmaakte. Bij de bibliotheek was er altijd een lange wachtlijst voor Lucy's boeken, dus had Olive ze bij de boekhandel besteld, en ze had ze doorgelezen, en ze kreeg het idee dat deze Lucy het verhaal dat Olive te vertellen had misschien wel interessant zou vinden, of zelfs zou willen gebruiken.

En nu, op deze herfstdag, dwarrelden er gele bladeren omhoog van de boom die te zien was door de brede glazen achterdeur terwijl Olive zat te wachten op Lucy Barton. Vanuit haar leunstoel keek Olive naar de twee matkoppen en de tweekleurige mees bij haar voederhuisje. Ze boog naar voren en zag een eekhoorn. Olive roffelde met haar knokkels tegen het raam en de eekhoorn schoot weg. 'Ha,' zei Olive, terwijl ze weer achteroverleunde. Ze had een hekel aan eekhoorns. Ze aten haar bloemen op en vielen voortdurend haar vogels lastig.

Olive vond op de tast haar bril op het tafeltje naast haar, pakte haar grote draadloze telefoon, die ook op het tafeltje lag, en toetste een paar cijfers in.

‘Isabelle,’ zei Olive. ‘Ik kan vanochtend niet langskomen, ik krijg bezoek. Ik vertel het je allemaal wel als ik vanmiddag bij je ben. Nou, dag hoor.’ Olive hing op en keek haar flatje rond.

Ze probeerde naar haar huis te kijken met de blik van de schrijfster, en Olive besloot dat het er best mee door kon. Het was ordelijk, zonder al die afgrijselijke snuisterijen die je zo vaak bij oude mensen zag, tafels vol foto’s van de kleinkinderen, zo’n onzin. Olive had vier kleinkinderen, maar alleen van Kleine Henry, die niet meer zo klein was, hing er een fotootje in haar slaapkamer. En op de buffetkast in de woonkamer stond een grote foto van haar eerste echtgenoot, Henry, en dat was genoeg. Ze keek er nu naar en zei: ‘Nou, Henry, eens zien of ze toehapt.’

Om vijf voor tien hoorde Olive een zachte klop op de deur naar de gang, en ze riep: ‘Binnen!’

Er verscheen een klein vrouwtje dat eruitzag als een grijze muis. Olive had iets tegen grijze muizen. De vrouw zei: ‘Sorry dat ik te vroeg ben. Ik ben altijd te vroeg, ik kan er niets aan doen.’

‘Geeft niet. Ik heb een hekel aan mensen die te laat komen. Ga zitten,’ zei Olive met een knikje naar de kleine bank bij de muur tegenover haar. Lucy Barton liep ernaartoe en ging zitten. Ze droeg een blauw-met-zwart geruite jas die tot haar knieën reikte en een spijkerbroek die Olive te strak vond voor een vrouw van haar leeftijd; Lucy was zesenzestig, dat had Olive opgezocht.

Het was een harde bank, dat wist Olive, maar op de een of andere manier leek hij door deze vrouw, door hoe ze

zat, nóg harder. En ze had bizarre dingen aan haar voeten: een soort laarzen met enorme, lange zilveren ritsen aan de voorkant. Olive zag de smalle enkels en de strakke broek die erin was gepropt.

‘Doe je jas uit,’ zei Olive.

‘Nee, dank u. Ik krijg het snel koud.’

Olive rolde met haar ogen. ‘Het is hier toch niet bepaald koud, dacht ik.’

Olive vond dit mens teleurstellend. Er daalde een stilte neer in de kamer en Olive liet die stilte voortduren. Ten slotte zei Lucy Barton: ‘Nou, erg leuk om u te ontmoeten.’

‘Uh-huh,’ was het enige wat Olive zei, terwijl ze met haar voet op en neer wipte. Er was iets raars aan deze vrouw: ze droeg geen bril en haar ogen waren niet klein, maar ze had een licht verbouwereerde blik. ‘Wat zijn dat voor dingen aan je voeten?’ vroeg Olive.

De vrouw keek naar haar voeten en liet haar tenen recht naar boven wijzen. ‘O, winterlaarzen. We zijn van de zomer naar Rockland geweest en daar zag ik ze in een winkel.’

Rockland. Geld. Natuurlijk, dacht Olive. Ze zei: ‘Er ligt niet eens sneeuw. Waar heb je die laarzen dan voor nodig?’

De vrouw deed haar ogen een tijdje dicht en toen ze ze weer opendeed, keek ze niet naar Olive.

‘Ik heb gehoord dat jullie hier blijven wonen,’ zei Olive.

‘Van wie hebt u dat gehoord?’ Ze vroeg het alsof ze echt benieuwd was naar het antwoord, en ze zag er nog steeds wat verdwaasd uit.

‘Bob Burgess.’

En toen veranderde het gezicht van de vrouw; het verzachtte even, ontspande. ‘Aha,’ zei ze.

Olive haalde diep adem en zei: ‘En, Lucy. Wat vind je van ons kleine stadje?’

‘Het is nogal een overgang,’ zei Lucy Barton.

‘Tja, het is geen New York, als je dat bedoelt.’

Lucy keek de kamer rond en zei toen: ‘Ik geloof dat ik dat inderdaad bedoel.’

Olive bleef haar gadeslaan. Een paar tellen hoorden ze niets dan het getik van de staande klok en de zachte brom van de koelkast in het keukentje. ‘Ik begreep van Bob dat u een verhaal voor me had,’ zei Lucy. Ze trok haar jas uit en liet hem tegen haar rug hangen, en Olive zag een zwarte coltrui. Mager. Dat mens was broodmager. Maar nu keek ze Olive gretig aan.

Olive gebaarde losjes met haar arm naar de boekenstapel op de onderplank van het tafeltje naast haar. ‘Ik heb al je boeken gelezen.’

Lucy Barton leek niet te weten wat ze daarop moest zeggen, maar haar blik gleed even naar de boeken op het plankje.

‘Persoonlijk vond ik dat er wel wat veel zelfbeklag in je memoires doorklonk. Je bent niet de enige die in armoede is opgegroeid.’

Opnieuw leek Lucy Barton niet te weten wat ze daarop moest zeggen.

‘En wat vindt je ex-man William ervan dat je over hem hebt geschreven?’ vroeg Olive. ‘Daar ben ik wel benieuwd naar.’

Lucy haalde lichtjes haar schouders op. ‘Hij vindt het best. Hij weet dat ik schrijver ben.’

‘Ach zo. Uh-huh. En nu zijn jullie weer bij elkaar. Een stel, maar niet getrouwd.’

‘Klopt.’

‘In Crosby.’

‘Klopt.’

Weer een stilte. En toen zei Olive: ‘Je lijkt helemaal niet op de foto op je boeken.’

‘Weet ik,’ zei Lucy onomwonden, terwijl ze haar schouders ophaalde.

‘Hoe komt dat?’ vroeg Olive.

‘Hij is gemaakt door een professionele fotograaf. En mijn haar is ook niet echt blond meer. Die foto is van jaren geleden.’ Lucy haalde een hand door haar haar, dat lichtbruin was en tot haar kin kwam.

‘Nou, op de foto was het te blond,’ zei Olive.

Plotseling scheen er een baan zonlicht naar binnen die op de houten vloer viel. De staande klok in de hoek tikte onverstoorbaar door. Lucy trok haar jas achter haar rug vandaan en legde hem naast zich op de bank. ‘Dat is mijn echtgenoot,’ zei Olive, wijzend naar de grote foto op de buffetkast. ‘Mijn eerste echtgenoot, Henry. Geweldige man.’

‘Hij ziet er aardig uit,’ zei Lucy. ‘Maar nu het verhaal. Bob zei dat u een verhaal had dat ik moest horen.’ Ze klonk vriendelijk. ‘En ik wil het ook graag horen, heel graag zelfs.’

‘Bob Burgess is een fijne vent. Ik heb hem altijd graag gemogen,’ zei Olive.

Lucy liep rood aan – dat meende Olive althans te zien. ‘Bob is mijn beste vriend hier. Misschien wel de beste vriend die ik ooit heb gehad.’ Terwijl ze dat zei, sloeg ze haar ogen neer. Maar toen keek ze op naar Olive en zei: ‘Zou u me nu dat verhaal willen vertellen?’

Olive voelde diep vanbinnen iets ontspannen. Ze zei: ‘Goed, maar ik ben er eigenlijk niet meer zo zeker van of het wel de moeite waard is.’

‘Vertel het toch maar,’ zei Lucy.

*